

RENESANS

Wprowadzenie

RENESANS

Włochy - od końca XIV do XVI wieku

Europa - od końca XV do końca XVI wieku

W Polsce od końca XV wieku do początku XVII

Nazwa epoki:

- nazwę epoki nadał Giorgio Vasari - włoski malarz
- z francuskiego "renaissance" oznacza „odrodzenie”
(odrodzenie kultury antycznej)

Wzorem osobowym epoki był człowiek wszechstronnie wykształcony (humanista). Nauka miała być środkiem do celu - bycia dobrym człowiekiem.

RENESANS WŁOSKI

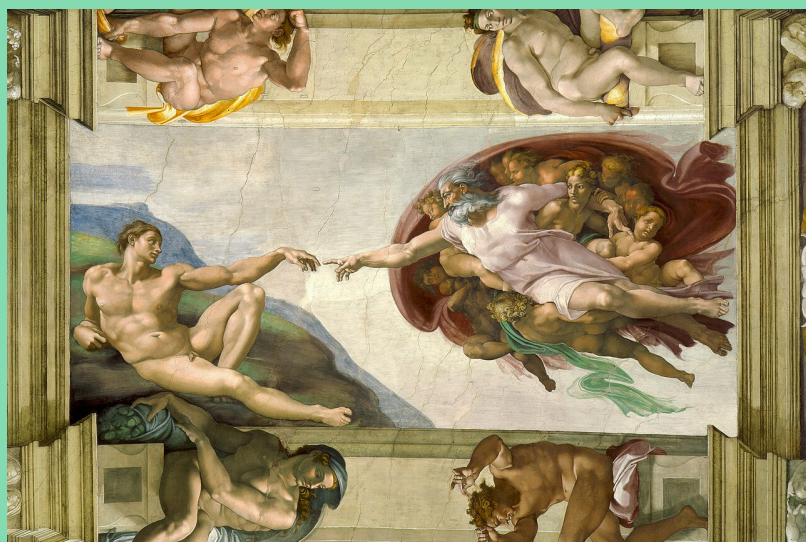
Włochy stanowią kolebkę renesansu. To tam po raz pierwszy pojawiły się zapowiedzi nowej epoki. Postacią, która odegrała istotną rolę w rozwoju renesansu był **Francesco Petrarca**. Opowiadał się za zjednoczeniem Italii i fascynował zaginionymi rzymskimi tekstami literackimi (zamiłowanie do antyku). Był autorem słynnych sonetów (ok. 300), poświęconych Laurze - kobiecie, w której poeta zakochał się od pierwszego wejrzenia.

Niezwykle ważnym ośrodkiem naukowym była Florencja, Rzym i **Padwa**. Przebywał tam także polski poeta **Jan Kochanowski**.

SZTUKA

W malarstwie, rzeźbie i architekturze widoczne było zamiłowanie do antyku oraz obecność elementów biblijnych. W centrum zainteresowania postawiony był człowiek, a stylem dominującym **klasycyzm**.

Michał Anioł , "Stworzenie Adama"
domena publiczna:
https://pl.wikipedia.org/wiki/Stworzenie_Adama#/media/Plik:Creaci%C3%B3n_de_Ad%C3%A1n.jpg

Wawel, "Civitates orbis terrarum", domena publiczna:
https://pl.wikipedia.org/wiki/Wawel#/media/Plik:Wawel_end_16th_cent.jpg

Pojęcia

- **humanizm** - (z łac. humanus - ludzki) prąd umysłowy, który opierał się na **racjonalizmie** i **antropocentryzmie**. W centrum zainteresowania stawiał człowieka i jego rozwój. Motto stanowił cytat Terencjusza: "Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce".
przedstawiciele: Erazm z Rotterdamu, Niccolo Machiavelli, Tomasz Morus, Francesco Petrarka, Jan Kochanowski.
- **reformacja** - ruch religijny, który w XVI wieku zapoczątkował Marcin Luter swoim słynnym wystąpieniem w Wittenberdze, kiedy ogłosił 95 tez przeciwko katolickim odpustom. Celem reformacji było odrodzenie życia chrześcijańskiego, walka z kryzysem w kościele.
- **epikureizm** - nurt filozoficzny wywodzący się z antyku, do którego nawiązywali twórcy renesansowi. Głosił potrzebę dążenia do szczęścia, ale z umiarem.
- **stoicyzm** - filozofia antyczna, do której nawiązywali twórcy renesansowi. Nakazywała przyjmować los, zwłaszcza jego przewrotność, z pokorą.

Wzorce osobowe

- **humanista** - człowiek wykształcony, znający kulturę i literaturę starożytną, grekę oraz łacinę. To człowiek ciekawy świata i drugiego człowieka, dążący do własnego rozwoju.
- **ziemianin** - dobry gospodarz, uczciwy, żyjący w zgodzie z naturą. Życie na wsi dawało mu szczęście i zadowolenie. Oddany był Bogu, ojczyźnie i rodzinie.
- **dworzanin** - wykształcony szlachcic żyjący na dworze, dbał o język ojczysty i kulturę osobistą, korzystał z życia dworskiego oraz szanował władcę.

Motywy

- **Bóg**- to bezinteresowny dobroczyńca i opiekun ludzkości oraz artysta, który stworzył świat - **deus artifex** ("Czego chcesz od nas, Panie" J. Kochanowski)
- **arkadia**- życie na wsi jest szczęśliwe, pełne radości i harmonii ("Żywot człowieka poćwiwego" M. Rej)
- **ojczyzna** - dobro ojczyzny jest najważniejsze i należy podjąć działania, by ją ratować ("Kazania sejmowe" P. Skarga)
- **non omnis moriar** (nie wszystek umrę) - przekonanie, że twórczość zapewnia nieśmiertelność twórcy, artyście ("Pieśń XXIV" J. Kochanowski)
- **śmierć**- jest nieodłącznym elementem życia ludzkiego, przynosi ból i rozpacz po stracie bliskich ("Treny" J. Kochanowski)

Motywy

- **theatrum mundi (teatru świata)** - przekonanie, że człowiek jest aktorem, który odgrywa swoją rolę w teatrze świata ("Makbet" W. Szekspir)
- **władza** - władza kusi człowieka, dla niej jest on gotowy do niemoralnego postępowania ("Makbet" W. Szekspir)

